Ч. 58 (14.306). Львів, субота 14. березня 1936. Poсztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік LVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060. 145.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Четвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41.
„ Друкарні: 229-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Велике Лугове Свято у Львові.

З „Вістей з Лугу“ довідуємося, що Лугова Організація заповіла своє велике свято, що відбудеться в 10-ліття смерти от. С. Петлюри в дні 24. травня ц. р. У програмі свята буде полеве богослуження в Луговому Городі, похід містом і дефіляда перед портретом пок. Отамана, врешті пополудні великий луговий попис. Відповідні доручення розіслала вже Лугова Централя до всіх своїх т-в у краю

Єпископи із Закарпаття у президента д-ра Бенеша.

Пряшівський єпископ Павло Ґойдич та ужгородський єпископ Олександер Стойка явились на авдієнції у президента чехословацької республики д-ра Е. Бенеша. Темою розмов були актуальні церковні справи обох дієцезій

Франко-совітський пакт ратифікований.

ПАРИЖ, 13. 3. ПАТ. Сенат ухвалив ратифікацію пакту зі СССР 226 голосами проти 48.

ЩО ЗАДУМУЄ ЛІТВІНОВ?

ПАРИЖ, 13. 3. ПАТ. Як подає Авас з Москви, дипльоматичні круги сподіються, що Літвінов виступить з новою пропозицією з метою запобігти німецькій агресії.

У Льондоні осудили Німеччину.

ЛЬОНДОН, 13. 3. ПАТ. Як подає офіційний комунікат, на вчорашньому вечірньому засіданні представники Анґлії, Франції, Італії та Бельґії ствердили, що, висилаючи військо до Надренії, Німеччина нарушила 42. і 43. статтю версайського мира та льокарненський пакт. На внесок Франції та Бельґії Рада Ліґи Націй висловить свою опінію у цій справі. Представники льокарненських держав радять сьогодні як „тісніший комітет“.

За кулісами льондонського осуду.

АНҐЛІЙСЬКІ ДОМАГАННЯ ТА НІМЕЦЬКА ВІДПОВІДЬ.

ЛЬОНДОН, 13. 3. ПАТ. Преса дістала урядово такі інформації: Передучора вечором, після засідання британського кабінету, мін. Іден заявив нім. амбасадорові фон Гешові, що ситуація незвичайно поважна. Дальше просив він, щоб напередодні наради льокарненських держав Гітлер зробив якийсь сильний жест поєднання, напр. забрав війська з Надренії, залишаючи лише невеличкі „символічні“ частини. Такий вияв доброї волі помітно злагіднив би ситуацію.

Вчора перед конференцією льокарненських держав заявив фон Геш Іденові в імені Гітлера, що німецький уряд не допускає дискусії щодо обмеження його суверенних прав у Надренії. Щоб дати доказ, що окупація Надренії має лише символічний характер, нім. уряд закомунікував військовим аташе Франції та Анґлії у Берліні численний стан нім. військ у Надренії, крім того не обсадить місцевостей коло кордонів Франції та Бельґії; сподіється, що ці останні так само поступлять.

Іден закомунікував цю Гітлерову заяву на засіданні представників льокарненських держав, та вони — як видно з рішення — нею не вдоволилися.

Не Німеччина зломила Льокарно, лише Франція.

ПРОМОВА ПРЕМ. ҐЕРІНҐА.

БЕРЛІН, 13. 3. ПАТ. Премієр Ґерінґ виголосив учора в Кеніґсберґу передвиборчу промову, в якій зазначив, що недалекі вибори цікавлять не лише німців, але й увесь світ. „Мета зброєнь Німеччини виключно оборонна. Вся закордонна політика канцлера розвивалась льоґічно й послідовно. Ще три роки тому, безпосередньо перед зміною влади, тодішній канцлер мусів зобовязатися в Льозанні платити закордонові міліярдові суми. Гітлер зужив ті міліярди на те, щоб дати 5 міліонам німецьких робітників хліб і працю. Ми робили великодержавам пропозиції, одну по одній, та усіх їх відкинули. Тому ми колись покинули Союз Народів; якщо там вернемось, наше становище буде зовсім інше. Звідтіль ми вийшли, як слабий, безборонний нарід, туди вернемось, як нація вдоволена й озброєна. Ми зробили світові мирову пропозицію. Якщо на це нам відповідять: „Їм не можна довіряти, бо щойно зломили умову“, ми можемо запитати: „Хто говорить, що ми зломили умову?“ Супроти цілого світа урочисто стверджуємо, що Франція нарушила льокарненський пакт. Коли французи сьогодні говорять, що ми робимо їм кривду, не мають рації. Як довго істнувала надренська смуга, порозуміння між обома націями було неможливе. Це не кривда для нікого, якщо у власній провінції привертаємо свою суверенність. Ми запропонували світові мир, але для створення його треба двох сторін. Ми зробили своє, решта належить до інших. Не можемо й не хочемо впливати на них. Спокійні й витревалі ждемо на майбутність“.

НЕ БУЛО НІМЕЦЬКИХ ЛІТАКІВ НАД ФРАНЦІЄЮ.

ПАРИЖ, 13. 3. ПАТ. Префектура департаменту Мез повідомляє, що чутка про здогадний перелет німецького літака понад Бар-Ля-Дік зовсім безпідставна. Літак, що його там завважили на значній висоті, належав до Франції.

Неспокій в університетах та українська молодь.

Львів, 13. березня 1936.

Крізь польські університети йде від ряду місяців шум, який в останніх тижнях і днях дійшов до найбільшої сили. Дещо з тих подій залишається тайною університетських мурів, але й того, що продістається на сторінки преси, досить, щоб давати товчок до палких розмов на цю тему — одну з найактуальніших і найбільш дразливих тем сучасного державного життя Польщі. Неспокій у польських університетах має таке саме подвійне підложжя, як і всі аналоґічні студентські події в усьому світі: 1) політика і 2) суто студентські справи. Університетський терен, чи радше терен молоді, не є тереном безпосередньої політики: це терен лише політичних рефлексів. У даному випадку можна сказати без обиняків, що польську студентську молодь використовує ендеція, як політична партія, для боротьби з сучасним правлінням. Боротьба за впливи серед молоді закінчилась здебільша перемогою ендеції, зрештою з причин зрозумілих: крайні гасла, ексклюзивізм, нетерпимість і дешевенька демагогія — це, від правди діти, крам, який завжди має у молоді збут, завжди зустрічає податливий ґрунт у молодечій психіці. На вроджених молоді імпульсах грають старі ендецькі вожаки дуже вміло. Одним із напрямків, що їх вони вказали своїй молоді для виладування молодечої енергії, — це жиди: річ ясна, воюючий антисемітизм не є для ендеції ціллю самою для себе, тільки одним із засобів, якими вони вдаряють по уряді. Націоналістична радикалізація польської студентської молоді пішла в останніх часах так далеко, що й самі ендеки тратять уже над нею вплив: до голосу серед молоді доходить нелеґальна ОНР. Так чи інакше, під тим чи іншим ідеольоґічним плащиком та з такими чи іншими явними і скритими тенденціями — антисемітизм став тим „політікум“, що характеризує теперішні голосні виступи польської молоді.

Поруч із тим антисемітським характером студентських ексцесів, мають вони ще характер

боротьби за вузькостанові, студентські, інтереси. Це справа університетських оплат. Особливо го- лосною стала вона в приводу „окупації" варш·в- ської політехніки: півтори тисячі студентів зачи- нилось у політехнічному будинку та днювало й ночувало там дві доби, внеможливлюючи виклади та витримуючи „облогу" органів безпеки. Мимо- ходом кажучи, до студентських страйків з приво- ду високих оплат долучується теж момент анти- семітизму, бо — мовляв — жиди є краще матері- яльно вивіновані, тягару високих оплат не від- чувають так болюче і тому в наслідку „високі оплати вдаряють передовсім у польську молодь" та „доводять до зажидівлення вільних професій і до дальшого зросту відсотку жидівської інтелі- ґенції". („Льв. Дзєннік Народови" з 13. ц. м.) Чи високі оплати вдаряють тільки у польських сту- дентів? Чи поза студентами-поляками і студен- тами жидами нема вже у Польщі ніякої іншої національної студентської групи, з якою слід би рахуватись? Чи польсько-жидівські студентські анімозії та матеріяльні претенсії польських сту- дентів вичерпують актуальні проблеми високо- шкільної молоді в Польщі? І тут у цілій ширині виринає проблема української студентської моло- ді, пригадується вся трагедія тієї молоді — з кожним роком щораз гірша.

У теперішніх ексцесах польської молоді мо- лодь українська не бере участи, вона до них не вмішується, тримається осторонь. Цілком слуш- но. Українське національне життя має аж надто багато ріжних царин творчої праці, щоб треба аж антисемітизму для виладовування своєї енер- гії. Колиж річ іде про націоналістичні ідеольо- гічні гасла, які вапняли були і подекуди ще далі находять послух у рядах української молоді, то вони походять із зовсім інших психольогічних джерел. Якщо помічуємо ослаблення впливу крайньої націоналістичної течії у нашій краєвій студентській молоді, тієї течії, що проявилась до- сі у таких жалюгідних формах і вирвала зпоміж рядів молоді стільки жертв, то слід хіба тільки радіти з цього процесу оздоровлення внутрішньо- ідеольогічного життя нашої молоді. А проте всі здаємо собі справу, що те оздоровлення не може прийти тривко й у широких розмірах, якщо істнують надалі джерела психольогічного роздо- ру, якщо не усунені причини, які стільки молодих одиниць штовхнули на шлях розпуки. На цю тему писалось уже на сторінках преси чимало. Старих арґументів не станемо повторяти. Тим більше не хочемо говорити про загальну українську дій- сність. Але, коли читаємо у поважних органах польської преси арґументи, які виправдують польську студентську молодь, що вона — мовляв — має слушні причини ремствувати і те ремству- вання проявляти навіть у масових страйках, — то що казати про ситуацію молоді української?! Маємо на увазі її ситуацію на вузькому уні- верситетському ґрунті. Українська студентська молодь не має все ще змоги працювати у власних леґалізованих студентських організаціях, — Ук- раїнська Студентська Громада у Львові все ще не реституована; істнуючі українські студентські організації не партиципують зовсім, або парти- ципують у мінімальних відсоткових розмірах у поділі університетських допомог; українських стипендистів можна порахувати на пальцях; з приводу самої національної назви українські студенти мають усе у високих школах неприємно- сти; нужда українських студентів не має собі рів- ної серед ніяких інших національних студент- ських груп, а високошкільні та державні фонди нічим тієї нужди не стараються облекшити.

І тому, коли йде сьогодні жвава дискусія на сторінках польської преси та серед польських відповідальних чинників, то гадаємо, що до тієї дискусії слід долучити ще й точку про україн- ську молодь: не слід трактувати її як щось не- істнуюче, не слід забувати, що українських сту- дентів у самому Львові є поверх тисячки, не слід забувати, що без розвязки проблеми української молоді нема розвязки проблеми польсько-україн- ських взаємин.

НАШЕ СЕЛО ЗБЛИЗЬКА.

III. ЗА ПІДНЕСЕННЯ ЙОГО КУЛЬТУРНОГО ВИГЛЯДУ.

Хто має нагоду їздити по краю, той бачить, які занедбані наші села під оглядом зовнішньо- го вигляду, як багато ще бракує, щоб наше село своїм виглядом дорівнювало селові чеському, чи німецькому. А кажуть, що зверхній вигляд є вірним показчиком культури і добробуту. Тут і там побачите стіни домів пообивані, чорні, бо білити, на думку селян, вистарчить тільки на свята, чи празник. Подвіря звичайно неогоро- джені, тільки нераз заложені латами, або по- верховно обтягнені дротом. Під хатою росте бурян, хабаззя, або наші типові „кучеряві" вер- би. Не згадую вже про громадські чи читальня- ні доми, бо тут, за малими випадками, щойно те все докладно побачите. Вистарчить глянути на читальню, чи громадський дім, щоби зорієн- туватися, який культурний і господарський рі- вень даного села. А чейже на упорядкування села, щоб воно прибрало гарний, приличний ви- гляд, не треба спеціяльних фондів, тільки тро- хи доброї волі та свідомости.

І саме тепер, з весною, повинні провідники і визначні громадяни наших сіл звернути на це більшу увагу. Впливати на громадські ради, щоб направили дороги, обсадити їх овочевими деревами, замісць вербами, висушити мокляки, яких так багато по наших селах, упорядкувати громадські й громадсько-суспільні доми, пло- щі, а далі цвинтарі, церковні площі, ну й... па- совиська, які найкраще вказують на культуру нашого села (половина майже неможлива до заг. вжитку). Притім слід тямити, щоб усе те зро- бити можливо якнайдешевше, з наглядною ко- ристю для громадян і гарно. Почин повинен вийти від наших установ, які спільно повинні виготовити докладний плян, що не був би по- над сили села і можливий зараз до переведен- ня. Наше духовенство повинно поставити собі за точку найбільшої чести зробити все можли- ве, щоби своїм парохіянам надати більше евро- пейський вигляд.

Як виглядає подвіря нашого пересічного селянина? Дуже часто побачите на середині ку- пу гною, де порпаються кури та риються безро- ги. Гноївка стікає на вулицю і до рова, або таки розливається по подвірю. На подвірі нелад, скрізь порозкидані господарські знаряди, пов- но сміття та тваринних відпадків. На середині подвіря будують звичайно криницю, до якої через те, що є близько стайні, підходить гноїв- ка; і це є причиною частих по наших селах по- шестей, як тиф, червінка, літна бігунка, тощо. Коло криниці напувають худобу. Розлита вода не має відпливу — повстає грязюка, яка крізь цембрини дістається до криниці і заражує воду. А воду черпає кожний своїм ведром, переважно забрудженим, замісць справити одно спільне ведро. Про накриття криниці нема що й гово- рити. Недалеко, звичайно побіч стайні, стоїть виходок, який вибудували під загрозою „штра- фу", от так, аби стояв на випадок якоїсь напа- сти, але про його потребу із гігієнічних причин ніхто не знає. І тому він стоїть тільки „на па- раду", для влади, а свої потреби далі полаго- джують селяни здебільша в стайні, або за сто- долою. Подвіря, як сказано, дуже рідко сприне-

---

НАСТАСЯ ПОДІЛЬСЬКА.

ВІЗИТАЦІЯ.

Кажуть люди: у біді пізнаємо приятеля. А я кажу щось інше. Хочете пізнати приятеля, чи приятельку, — все одно — дайте йому в руки якусь владу. Не застановляйтеся довго, яку — от хоч би секретаря, візитатора, чи якого комісаря.

Маю деякий життєвий досвід. Я мала досить знайомих; всі були сердечні, просто ідеально до- брі, часами хоч до рани приложи, але як пішли вгору, — то шляк протяло. Тоді вас не пізнають, буває й таке, що зволять тільки протекціональ- но усміхнутися. Так щож зробити? Відай воно вже так споконвіку. Люди — тай годі.

Щось мене болить, щось мене млоїть, мушу висповідатися. Може стане легше на душі. Скажу щось, але нехай ніхто не питається, в якому цар- стві, в якому государстві це діялося. Гм..., кож- ний вирахував би на пальцях, котрого року ско- їлася така трагедія, а так краще не знати.

Давно вже тому дістала я посаду вчительки середньої школи. Моїм гордощам не було кінця. Вчу нарівні з мужчинами, не дбаю за раду, а як тому „поганому полові" не поведеться у школі, то сміюся в кулаки.

Мої перші лекції були просто показові. Я хо- тіла виладувати своє знання, яке не вивітріло ще з голови. Безмилосердно втовкала в бідні, ди- тячі голови граматичні правила, хоч досі не знаю, чи вони їх розуміли, чи ні. Але я тим не журила- ся. Такий стан скоро проминув. Прийшла перша тяжка проба. Візитація. Ті, що мають щастя від Господа бути педагогами, знають скільки чару має це однісіньке слово: візитація. Воно всіх елек- тризує, може ще більше, як перша стріча моло- денької дівчини з вимріяним.

Я не даюся. Вислід навчання добрий. Візита- тор пізнався на моєму педагогічному таланті. Що я тоді не пережила!... На радощах виляла цілу пляшку чорнила, у трамваю забула парасолю. Але те все нічим у порівнанні з візитаторською похвалою. У мене мабуть було ще трохи зелено в голові. Я не вдоволялась посадою вчительки; конче забажала вищого щабля. От, думаю — за рік покличе мене директор на секретарку. Гей, я по директорові перша особа! Прибю на дверах ви- віску з написом: „Тут урядує секретарка; прий- має сторони (не світа) від 10—12-ої". Знатиму всі директорські тайни.

У мене, правда, задовгий язик, але вже зачну над ним панувати. Пару років секретарки, а по- тім директура (ануж мій директор стане мініс- тром освіти!) а там... не смійтеся, люди, з мене. З директури тільки „скіць", як кітка на лавку, та- кий собі невеличкий скіць і я вже візитаторка.

Чи може бути щось краще, як жінка-візита- торка? А що на це наші вороги — мужчини? Во- ни скубатимуть волосся зі злости, коли не лисі. Їхня гордість подразнена. Щож, мої кохані? Ви залежні від жінки не тільки в хаті, але і в школі. Чекайте, добродії, будете мені низенько кланяти- ся, на пальцях будете скакати коло візитаторки. А добре вам так! Пильнуйте горшків, ліпіть пиро- ги, цируйте собі скарпитки, а я сидітиму за акта- ми. Видаватиму такі прикази, що вам життя осто- гидне, бо ви нічого кращого не варті.

Серед таких ілюзій минув цілий рік. Зачи- наємо другий. У пізню осінь очікуємо нової візи- тації. Вимагаємо точности, контролюємо, чи кож- на учениця має перо, олівець, чорнило, бо у візи- таторів бистре око. Чекаю на візитацію, як каня на дощ. Ануж почую, що другої такої вчительки треба зі свічкою шукати; так замакітрила мені голову одна-однісінька похвала.

•

Ранок. Приходжу до школи. Мої товариші приблідли. Настрашилася; думала, що хтось пе- ренісся туди, де нема вже болю, ані журби, ані візитації. Та нікому не сниться вмирати.

У директорській канцелярії сидять пан візи- татор, директор із радости дістав румянці й від- молоднів на яких десять літ. О, мої пташки, бій- теся, а я таки нікого не боюся. Ціле пополудне приготовлялася до Шевченкової „Наймички". Перечитала все, що хто написав, тож я певнісінь- ка, що візитатор заніміє з подиву, як почує мою інтерпретацію.

Та Господь тяжко покарав мою гордість. На мене нещасну прийшла черга. Я забула подумати, яким робом Марко дістав виноград із самого Царе- граду. Саме візитатор звернув на це увагу. Мене відразу затуманило. Така фільософія не могла поміститися в моїй голові. Не знала, чи Марко їздив мажею в Царгород, щоб турки на неї поди- вилися, чи купив виноград на Криму. Як було, так було, але моя карієра пропала. Мені стало темніти в очах, мої учениці поступенно маліли, вкінці видалися мені такі малесенькі, як ліскові горішки. Щастя, що такий стан скоро минув. З тяжкою бідою година скінчилася.

Пан візитатор був вирозумілий, сказав щиру правду в чотири очі, але не пошкодив мені, бо вчу досі, але... але замкнув ворота до карієри.

Не знаю, чия тут вина, відай хтось мене врік. Не скинула в пору вугілля, тепер му- шу покутувати. Аж тепер нагадала собі науку старенької няні. Вона вічно картала мою горду вдачу. Оповідала, що в одному селі жив шляхтич, який їздив тільки чвіркою, а бідний мужик сога- няв одну конину. Шляхтич збіднів і став їздити парою, а мужик дальше тягнув одною конякою. Шляхтич збанкротував до решти, а мужик даль- ше їздив своєю конякою... Нема що казати, гор- дих Бог карає! Від тої візитації пішло, як з Пе- трового дня.

По літах не жаль мені за карієрою, але жаль, що не можу мужчинам дати доброї школи, може би прецінь трохи присмиріли.

Не домагаюсь від мужчин, щоб прали, або шили, сама полюбила жіночу роботу, нехай вони сидять за актами, нехай стягають на себе ворож- нечу; їм з тим добре, а мені до лиця моє учителю- вання й моя хатня робота.

Часами тільки присниться, що драпаюся під гору, а якийсь мужчина з гори скидає мене. І то- ді відзивається туга за владою, але це скоро минає.

Нині скажу правду. На годинах педагогіки вчу між іншим свої учениці, як мають поводи- тись, щоб їх майбутні мужі сиділи тихесенько під їх мягоньким пантофлем. Іншої помсти не вспі- я видумати за те, що не маю влади над ними.

—o—

те порядно обгороджені, тому худоба, дріб, а навіть діти роблять сусідам шкоду, що дає притоку до сварки, бійки і довгих процесів, на яких жидівські адвокати заробляють (інші таких справ звичайно не беруть) грубі гроші та сміються з дурного „гоя".

А чейже на огорожу не треба багато грошей — трохи прутя і є пліт. Або ще краще замісць штахет чи плота розвести гарний живопліт, який є і дешевий і довготревалий та що найважніше, прилично виглядає. На квадратовий метер живоплоту треба 20—30 деревець. Ціни деревець і кущів, залежно від роду, досить дешеві — за 1000 деревець треба заплатити коло 20—60 зол. Із 1000 деревець можна розвести до 120 метрів живоплоту. (Ширше про те знайдете в календарі „Сільський Господар" за 1935 р., стаття інж. Ю. Мудрака). А як приємно глянути на порядно огороджене господарство, а при тім яка велика користь матеріяльна, а навіть моральна для господаря.

Перед кожною селянською хатою є кусник площі. Чи не добре булоб розвести малий цвітник, посадити один кущ бозу, чи черемхи для прикраси. А решта площі, т. зв. огороду, з якого дуже мало користи, засадити овочевими деревами, а кого не стати на щепи, то дичками (опісля самому нащепити їх якимись шляхотними відмінами). За кілька літ можна мати гарний прихід. Все те завдання Кружків „Сільського Господаря", які повинні тим спеціяльно занятись. А при так упорядкуванім господарстві приємніше, ну й здоровше буде селянинові в літню пору, пізним вечором, чи у свято відпочати, вдихуючи замісць затроєного гноївкою і іншою гнилдю повітря, чисте та запашне.

Таких і подібних справ із життя нашого селянина можна наводити безліч, до яких він привик, а на які ми чомусь так мало звертаємо уваги. Не забуваймо, що тою справою інтересуються вже урядові кола, які зі своєї сторони починають „вчити" нашого селянина ріжними розпорядками й обіжниками, але вони наразі не дають ніяких додатніх успіхів. Наш селянин не любить, як йому хтось приказує, чи накидує свою волю — він це послухає, покиває головою, але робитиме далі по свойому. І це слід тямити. Він хоче, щоб йому радити, показувати, його треба переконати і навчити, не приказувати. І святим обовязком нас усіх, що бачимо і знаємо, де є корінь лиха, навчити нашого селянина інакше жити, інакше господарити. Бо того, що наш селянин бідний, а господарство занедбане, не можна виправдати ні браком гроша, ні ніяким іншим викрутом, тільки недбальством, своєрідним лінивством, несвідомістю і малою господарською організованістю.

Бо на те, щоб побілити хату чи викопати яму на гній чи гноївку, держати чисто криницю, вирвати зпід хати хобазя, а посадити цвіти і розвести садок, а навіть пасіку, на те не треба грошей, а як треба, то дуже мало, але перш за все треба трохи доброї волі, охоти до праці і свідомости. Знаю, що наш селянин праці не боїться, **його треба тільки навчити розумно працювати. І це можуть і мусять зробити поодинокі місцеві проводи, коли хочуть ними бути.**

Андрій Качор.

Коли самоврядування стане дійсно самоврядуванням?

Промова сен. Володимира Децикевича, виголошена на пленумі сенату дня 12. березня при буджеті міністерства внутрішніх справ.

У нинішній своїй промові п. міністер внутрішніх справ ствердив, що теперішній адміністраційний устрій хибний та заповів деякі реформи устрою. П. міністер, здається, привязує до цих змін велику вагу і надіється, що коли ті реформи увійдуть у життя, тоді не буде вже жалоб на деякі недостачі адміністрації. Справді подробиці, що їх п. міністер навів як зміст намічених реформ, дають право надіятися, що вони може дійсно причиняться до усправнення адміністрації. Одначе сам міністер в іншому уступі своєї промови згадав про вагу людського збору, а п. премієр в одній зі своїх промов виразно підкреслив, що в кожному устрою найважнішим елементом є саме людина. Тому хоч без сумніву до проектів реформ слід поставитися ввічливо, то всеж таки думаю, що більшу вагу требаб покласти на зусилля в напрямі направи відносин державних службовиків до громадян. Про це питання міністер внутрішніх справ не говорив сьогодні, але в попередніх своїх промовах виразно підчеркнув, що уряд хоче також у цьому напрямі перевести направу. За часів попередніх урядів говорили багато про потребу створити новий тип польського службовика. Такого типу до цієї пори не створили. А коли один зі сенаторів вказав тут, як характеристичну рису у багатьох службовиків, на жах перед відповідальністю, то здається мені, що це може однобічне спостереження, бо я радше сказав би, що теперішні службовики відзначаються часто за великою енергією та ініціятивою може в невідповідному напрямі.

Маю враження, що в теперішній бюрократії містяться деякі первні давньої бюрократії усіх трьох дільниць і без сумніву первні додатні та відемні. Не хочу рішати, які з тих первнів, додатні чи відемні, мають перевагу, але так то вже є в людських відносинах, що відемні первні виступають більш яскраво. Деякими з тих первнів хотів би я нині занятись.

ДИВНИЙ КУЛЬТ НЕКОМПЕТЕНЦІЇ.

Перш за все ще поширений у нас дивний культ некомпетенції. У перших роках польської державности, коли уряд мав до розпорядимости лише російських, пруських та австрійських урядовців, було це зовсім природне, що треба було покликувати до співпраці некваліфіковані сили. Ті некваліфіковані урядовці, треба це признати, внесли в адміністрацію багато розмаху і може бути, що без їх енергії та ініціятиви державне будівництво годі було би так швидко перевести, як це сталося. Але сьогодні, коли маємо тисячі кандидатів з польськими дипльомами, з практичною підготовою, не розумію, пощо все ще користуватися силами без повних кваліфікацій. До війни говорили жартом, що пруський поручник все потрапить, може навіть стати професором ботаніки. А вже в післявоєнних часах еспанський диктатор Прімо де Рівера на свій спосіб узяв цю проблему. Оповідають, що одного дня явився у диктатора міністер прилюдної освіти та подав йому до відома, що поміж учителями є багато бурителів і революціонерів. Не надумуючись довго, диктатор відразу звільнив кілька соток підозрілих учителів та іменував на їх місце стількиж підстаршин. Коли іменування були вже довершені, явився у диктатора знову міністер і з великим заклопотанням подав йому до відома, що ті вчителі не вміють ні писати ні читати. Диктатора не вивело це з рівноваги, він сказав спокійно — навчаться. Згідно з тою засадою і в нас, на жаль, обсаджують деякі становища. Одначе це не в порядку. Навчитися можна всього. Але відносини у нас такі складні, що час був би вже понехати експерименти з людьми без повних кваліфікацій. Колиж іде напр. про інжинірські справи, то й сьогодні нікому не прийде на думку передавати такі справи людям, що не мають технічних студій. Кожний боявся би, що міст або дім завалиться. Та коли йде про функції, до котрих потрібні правничі студії, поширилося переконання, що кожний це потрапить. Це очевидно велика омана, та багато фальшивих і хибних потягнень адміністрації походить саме з повної правничої іґноранції. У львівських правничих колах кілька літ тому оповідали про одного старосту, що обнявши урядування в повіті, хотів виявити багато енергії. Прийшло йому на думку попереносити всіх війтів з одної громади до другої. Наміру цього не дійснив тому, що заступник старости, правник, переконав його, що це недопускальне. Та кілька таких заломань на денному порядку. Ціле щастя, що у прилюдній адміністрації навіть глупота — це не катастрофа, вона губиться в актах, розходиться по бюрах, назовні не виступає, а коли винятково виступить, то прилюдна думка бачить тільки акт самоволі, зловживання викликане політичними мотивами. Тимчасом це часто лише плід умової неспосібности.

Те, що я казав про домагання фаховости і кваліфікацій, очевидно не торкається начальних становищ. Льойд Джордж сказав, що західні держави виграли велику війну тому, що в них правили дилетанти, коли міжтим у центральних державах стояли на чолі фахівці. В цьому афоризмі без сумніву багато правди, бо дійсно людина, необтяжена балястом знання і досвіду, підходить до справи з більшою енергією та ініціятивою і часом побачить те, чого рутиніст не бачить. Але при обсаджуванні виконавчих становищ треба безумовно дивитись на кваліфікації.

ПРО ДЕЯКІ ПОГАНІ ОБИЧАЇ

В бюрократії можна замітити деякі погані обичаї, що громадянам спричинюють багато прикростей. Перетомлені навалом праць і занять міністри, воєводи й інші високі достойники з конечности мусіли обмежити час приняття сторін, а за їх прикладом пішли також багато менші достойники, чи то для престіжу, чи може для особистої вигоди; і тепер вже дійшло до того, що важко в Польщі найти урядовця, що не мав би своїх годин принять. Наслідок цього такий, що громадянин, який має діло в якомусь уряді, мусить перш за все інформуватися, коли даний урядовець приймає. Відтак мусить іти до цього бюра, зголоситися у возьного, далі у секретаря, далі мусить виповнити інформаційну карточку, а відтак чекати терпеливо без кінця, бо часто ті пани саме в часі, призначеному на приняття сторін, відбувають ріжні конференції і засідання. Особисто припускаю, що це звичайні гутірки при папіросці або цигарі. Міністри не здають собі справи з цього, скільки злої крови та обурення таке легковаження урядовців викликує у громадян. Так само невідповідні на мою думку приняття і збірні авдієнції у старости. Високий сенат напевно знає, як це відбувається. Сторони стоять підряд, а староста підходить по черзі і запитує кожного громадянина за справу, з якою приходить. Для громадянина така поведінка понижуюча. Важніше те, що староста мало коли довідається про стан справи, бо сторона не все мала змогу в приявности інших сторін говорити про свої справи. Всі ті погані обичаї можна би ще знести, якби урядовці поводилися ввічливо і чемно, але багато є випадків нечемної поведінки. Це очевидно річ такту та кращого або гіршого виховання.

СУМНИЙ ДОСВІД УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ.

Зокрема українське населення має під цим оглядом сумні досвіди. До цієї пори під впливом преси і прилюдної думки, а також під впливом деяких фактів, що мали місце по українському і польському боці, український громадянин стрічався в урядовців якщо не з недостачею ввічливости, то в кожному разі з деякою резервою. Чи це тепер змінилося? Знаємо з історії, що як король франків приняв святе хрещення, епископ, що його хрестив, сказав: „Поважай те, що палив, пали те, що обожав". Такої радикальної переміни ментальности навіть у добі нормалізації польсько-українських відносин п. премієр і п. міністер внутрішніх справ не будуть домагатися від своїх урядовців, але й та дрібниця, якої мусять домагатися, є понад сили тих урядовців, бо так призвичаїлися до свого способу думання, що відвернутись буде їм тяжко. І сьогодні не кожний українець зважується внести подання в українській мові, хоч закон дає на це право. Коли внесе таке подання, то мусить побоюватися, що подання буде зле приняте, та що це відбється на змісті, або бодай на темпі його полагодження. Та вже хотів би я бачити такого сміливого, що прийде до бюра і зважиться предложити урядовцеві свою справу в українській мові. Що його стріне, показує те, що сталося недавно в одному місті терену, що його я маю за шану заступати. Представник одної української установи вніс відклик до воєвідського уряду, очевидно в українській мові, а тому, що не міг діждатися предложення справи воєвідству, пішов на авдієнцію до урядовця, від якого та справа залежала та просив в українській мові, щоб зволив вислати справу до воєвідського уряду. На це урядовець відповів, що не розуміє по китайськи. Другий урядовець, що з тою справою урядово не мав до діла, тільки говорив приватно про цей інцидент, висловився так: „Люблю русинів, але чому вони

тські шовіністи, що говорять і пишуть по руськи?" Щоб такі мозки перемінити, на це потрібна вся енергія міністра внутрішніх справ. Нинішня заява п. міністра, хоч зрештою можна бути супроти таких фактів скептично настроєним, мене успокоїла. П. міністер сказав, що пошанування мовних прав уважає за річ доконче потрібну. Якщо п. міністер внутрішніх справ і уряд далі будуть стояти на цьому становищі, яке сьогодні устами п. міністра було представлено, то також і це державне сполучення, що його п. міністер назвав побажанним, швидко піде наперед.

КОЛИ САМОВРЯДУВАННЯ БУДЕ ДІЙСНО САМОВРЯДУВАННЯМ?

Хотів би я ще згадати кількома словами про самоврядування. П. міністер присвятив самоврядуванню велику частину своєї промови та висловився про нього з великою симпатією і ввічливістю. Одначе про найважнішу сторінку цієї справи, про фінансову справу, п. міністер не згадав. Це може безпосередньо і не належить до ресорту п. міністра, радше до ресорту міністра скарбу, але це справді найважніша болячка. Як довго питання самоврядних фінансів не буде виснене, так довго взагалі самоврядування і вся його діяльність будуть під знаком запиту. Але хотів би я згадати про що інше. Мушу підчеркнути, що особисто стою цілком на становищі принципів, що найшли вислів у самоврядному законі з 1933 р. Я прихильник тих принципів і на мою думку навіть так обмежене самоврядування може стати основою суспільної праці. Одначе до уяви населення таке самоврядування ніколи не промовить. Населення буде все почувати себе зражене тим, що надзірні органи влади навіть у дрібничках накидають населенню свою волю. Тут бажана деяка деяка здержливість надзірних органів влади. Важко давати тут якісь вказівки, але здається, що п. міністер, не зважаючи на найкращі наміри, не буде всилі запобігти деяким потягненням надзірних органів влади, що йдуть за далеко. До того, щоб населення більше зацікавилося самоврядуванням, необхідна інша річ, а саме інше управильнення виборчих прав. Маю тут на думці українське населення, що я його заступаю. П. міністрові відомо, що українське населення при виборах, що були переведені на основі нових виборчих приписів, не дістало ані частини тої кількости мандатів до репрезентації самоврядування, що йому належалася з огляду на його кількість, з огляду на господарські, культурні і національні інтереси. Якщо уряд привязує вагу до того, щоб самоврядування сповнило свої завдання, то, крім деякого злагіднення державного нагляду, необхідно так уладити виборче право, щоб населення бачило в самоврядуванні дійсно свою репрезентацію.

Комісарі вдостатках.

НЮ ЙОРК, 25-го лютого. (Вл. кор.) В четвертому розділі свого звіту із побуту в Совітах, надрукованому в „Ню Йорк Американ", представляє побіжно Двелінський життя комісарів і урядовців, у яких побував у Києві, і каже, що вони живуть виставно, а пояснюють це тим, що колись і робітники будуть так жити, але тепер мусять зробити із себе жертву для будуччини.

Пише теж про способи агітації між робітниками за життя в чужі. Щоб робітники нічого не знали, як живеться людям в інших краях, совітський уряд виходить все нові байки про війну проти робітників в Америці, як зразковій державі капіталізму. Совіти голосять майже щоденно, що в Америці стріляють робітників на вулицях як птахів, а це причинюється до успокоєння робітників у Совітах. Зпочатку американські туристи заперечували такі вісти, але пізніше уряд знайшов спосіб заткати рот і тим туристам і давав їм за мовчанку всякі вигоди і дешевий переїзд. Але не зважаючи на таке затаювання правди, — каже Двелінський — три четвертині совітського населення зараз утеклоб із краю, якби так отворити границі.

Ширіть наш часопис!

Протижидівські заворушення у Пшитику.

В невеличкому містечку Пшитику пов. Радом дійшло в понеділок 9. березня ц. р. до протижидівських заворушень, які закінчилися смертю трьох осіб і зраненням 22-ох осіб, з того 5 тяжко. До заворушень дійшло внаслідок неперебірчивої, протижидівської агітації членів Сторонництва Народового між дооколичним польським селянством. З промови жидівського сенатора проф. д-ра Шора, яку він виголосив у сенаті в четвер 12. березня підчас дискусії над буджетом міністерства внутрішніх справ, виходить, що трьох агітаторів Корчак, Влязло і Козловський явно накликували дооколичне селянство до активного виступу проти жидів.

Жидівське населення містечка Пшитику, побоюючись заворушень, вислало делегацію до старости з проханням, щоб влада змінила станиці поліції. Старосто запевнило делегацію, що нема ніякої небезпеки, бо зрештою ще нема вбитих. Таку саму відповідь дав делегації начальник виділу безпеки келецького воєвідства Лютомський. Делегація ходила інтервенювати теж до повітового коменданта поліції, але довідалася, що командант поліції на відпустці. Тимчасом атмосфера ставала щораз то більше наелектризована. Деякі поляки остерігали жидів, що в понеділок дійде до заворушень. Тому ще в пятницю союз купців вислав телеграму до Кельц до воєвідства остерігаючи перед небезпекою. Делегації, яка вдруге інтервенювала у воєвідстві, начальник Лютомський заявив, що у Пшитику спокійно і порадив, щоб внесла меморіял.

ТРАГІЧНИЙ ПОНЕДІЛОК.

Дооколичні селяни зїхалися на торговицю. Внаслідок нової агітації агітаторів, юрба селян з палицями, обвиненими дротом, закінченими залізними кульками, з ворчиками та люшнями впадає до жидівських крамниць і помешкань та нищить цілу обстанову, ломить двері, вибиває вікна, нищить одіння і бе жидів. Напасники знищили около сто домів. Підбехтана юрба не звертає уваги на те, чи це діти, жінки чи немічні старці. Не щадить нікого. І так вбивають сокирою бідного шевця Мінковського, його жінку Хаю тяжко ранять і вона другого дня від ран умирає у шпиталі в Радомі. Залишилося вісім сиріт, з яких двоє дітей так були свідками страшного злочину. Вони теж потерпіли від озвірілих напасників.

22 ОСОБИ АРЕШТОВАНІ.

У звязку з цими подіями на приказ прокуратора окружного суду в Радомі поліція арештувала 22 особи за активну участь у нападі. В середу в Пшитику відбувся похорон убитого підчас заворушень Станислава Весняка. Одночасно в Радомі поховали Хаю Мінковську, день раніше у Пшитику поховали II вбитого чоловіка Йоська Мінковського. Похорони відбулися спокійно.

ПОКЛИК ДО ЄПИСКОПАТУ.

Тому не диво, що в сенаті підчас дискусії над буджетом міністерства внутрішніх справ найгостріше осудив ці заворушення жидівський сенатор проф. д-р Шор. Заворушення та акцію ендеків осудили теж польські сенатори: кн. Радивил і проф. Розтворовський. Цей останній звернувся з покликом до польських єпископів, щоб вони виступили до боротьби з проявами розшалілого фанатизму і темноти. Сен. Розтворовський вірить, що польське духовенство сповнить своє післаннництво.

БОРОТЬБА ЗА ВЛАДУ.

Польські ендеки ідуть на протижидівському конику і підбехтують польські маси до виступів проти жидів з гаслом „виселити з Польщі жидів", „геть з жидами", бо міркують, що таким чином швидше вдасться їм здобути повноту влади в Польщі.

Німеччина осудила франко-совітський пакт

та оправдує свої пропозиції.

БЕРЛІН, 13. 3. ПАТ. Німецький уряд оголосив крізь Нім. Інформаційне Бюро комунікат, де стверджує, що:

1) Перед льокарнеським пактом Франція забезпечилася перед німецьким наїздом військовими союзами з Бельгією, Чехословаччиною та Польщею.

2) Після заключення миру Франція зібрала на німецькій границі великі війська та побудувала великі укріплення.

3) Франція заключила з СССР, що змагає до всесвітньої революції, військовий союз, якого ділання не залежить від рішень Ліґи Націй. Зробила це, хоча до цього часу її безпеку гарантували: а) її власне 100-міліонове населення метрополії та кольоній; б) Велика Британія; в) Бельгія, г) Польща, ґ) Чехословаччина, а після Льокарна ще й д) Італія.

4) До тих нечуваних в історії гарантій Франція чомусь уважала за необхідне долучити ще й нову — совітського союзу з його 175-міліоновим населенням, хоча німецька політика не давала ніяких основ до остраху. Що більше — Франція заключила цей союз, не повідомивши про це заздалегідь сигнатарів Льокарна, які булиб може влучили ці нові забезпеки до льокарнеського пакту або узгіднили їх з цим пактом. Франко-совітський союз передбачує означення напасника без огляду на думку Ради Ліґи Націй та сигнатарів Льокарна.

З огляду на це німецький уряд заявляє таке: Німецький уряд обсадив Надренію малими силами, щоб не стрінутися із закидом, що хоче робити натиск на Францію, щоб вона приняла великодушні німецькі пропозиції. Йде про великий загально европейський договір, перший після версайського. На час переговорів може нім. уряд зобовязатися не вводити ніяких змін, як що таке зобовязання візьмуть на себе Бельгія та Франція; через це нім. уряд не вирікається ніяких суверенних прав. Якщо інші уряди відкинуть нім. пропозиції, нім. уряд волітиме почесне відокремлення, ніж упокорюючу позицію між іншими народами.

ПРОМОВА ГІТЛЕРА.

БЕРЛІН, 13. 3. ПАТ. Вчора вечором виголосив Гітлер у Карльсруге велику промову, де оправдував свою закордонну політику, яка прямує до повного замирення зі сусідами. Він бажав би довести до таких приязних взаємин з Францією, як з Польщею. Німеччина обсадила Надренію щойно тоді, коли зависла над нею загроза франко-большевицького союзу; тепер Німеччина не дозволить обмежити свою суверенність. Промову закінчив закликом до світу запевнити мир, приймаючи німецькі пропозиції.

МОТИВИ.

БЕРЛІН, 13. 3. ПАТ. Німецькі компетентні круги заявляють, що оголосили згаданий комунікат з хвилиною, коли ствердили, що на заході не вірять у мирні інтенції Німеччини. Вони сподіються, що комунікат матиме вплив на рішення сигнатарів Льокарна та Ради Ліґи Націй. Вістку про виїзд амб. фон Ріббентропа до Льондону заперечують.

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД ДЕМЕНТУЄ.

ПРАГА, 13. 3. ПАТ. Як подає преса, німецький уряд заявив, що не думає нарушувати міжнародного характеру рік Ельби та Одри, про що вчора були рознеслися чутки.

Становище Італії.

РИМ, 13. 3. ПАТ. Півурядові круги знову стверджують, що з огляду на ділання санкцій Італія мусить зберегти в Льондоні повну резерву.

РИМ, 13. 3. ПАТ. В деклярації італійських неофіційних кругів, мовляв: італ. суспільність противна протинімецьким санкціям, добачують тутешні французькі кола неґативне становище Італії до санкцій взагалі, а не солідарність зі становищем Німеччини. Зусилля німецької дипльоматії наклонити італ. уряд прихильно до виповідження Льокарна, не пощастили.

РИМ, 13. 3. ПАТ. Віцеміністер закорд. справ Сувіч відбув учора нараду з амбасадором де Шамбреном.

Українська пісня лине в світ!

Шевченківський концерт Українського Національного Хору ім. М. Лисенка в Польському Радіо.

(г. ктв.) Українські радіослухачі, що домагаються від Польського Радія введення постійної української частини радієвих авдицій очікували з приводу цьогорічних Шевченківських роковин значно ширшої авдиції, ніж та, яку ми чули в минулу середу. Чейже большевицька радіофонія заповіла цілу „декаду" українських шевченківських слуховищ.

Скромна авдиція Польського Радія виразно ділилася на дві частини. Перша, хіба призначена для польських слухачів, складалася з гарного, хоч і короткого вступного слова польського письменника Яр. Івашкевича та рецитація Шевченкових поезій у нових польських перекладах. Хоч приємно було українському радіослухачеві ствердити зацікавлення великим генієм України у польських письменників, однак хотілось почути деклямацію поезій Шевченка і в українській мові, а не лише в одній польській. Здається, що і багатьом з польських радіослухачів як не приємно, то бодай цікаво було би почути в оригіналі гу мову, в якій писав Шевченко.

Приємною несподіванкою зате була для нас, українців, друга (якжеж коротка!!) частина радіопередачі.

Виступив перед мікрофоном Український Національний Хор ім. Лисенка під батутою свого дириґента *П. С. Сологуба*. Хор відспівав лише чотири пісні до слів Поета.

Крім щирої подяки належиться співакам Національного Хору кілька скромних слів ближчої уваги.

Перенесімся на кілька хвилин до великої салі проб Польського Радія у Варшаві.

Виступ перед мікрофоном має розпочатись щойно в год. 9.45, але вже в 8½ іде ґенеральна проба. Щораз прибуває на салю хтось з хористів, деякі просто від праці, з лекцій, а навіть з двірця.

Енерґійний адміністратор хору П. Новицький — пружина хорової організації, вносує нових прибулих на лесту. Коли починаємо з ним розмову, число їх сягає 45. Підчас коли хор все вправляє запитуємо старосту який настрій в хорі?

Якнайкращий; співаки є горді, що в роковини Великого Тараса, хоча так скромно, відтворять українському громадянству чар нашої національної пісні. — Ваші пляни на будуче? — Широкі, але мусимо мати на увазі наші скромні матеріяльні можливости. Не перебільшу, кажучи, що від пяти років виповнюємо всі концертові програми наших установ. Готовимось до належного вшанування 5-ти річча своєї діяльности. Нашою найближчою мрією: роздобути власні національні строї, які дуже допомоглиб пропаґанді нашої культури.

Розмова переривається, бо хор кличуть в студію. Хвилина уваги, блиск червоної лямпочки, широкий жест дириґента і українська пісня полинула в світ.

Не будемо тут обговорювати докладніше виконання поодиноких точок.

Загально можна сказати, що цілий концерт перейшов під знаком 2 любимців тутешньої публики — *П. Пухальського* — (сольо бас в „Заповіті") і п. *Любанського*.

Акомпаніював проф. Урштайн.

Телефони з міста від українського громадянства з ґратуляціями для дириґента виразно свідчили про те, що хор і дириґент добре виконали своє завдання.

Очевидно, українець-радіослухач, слухаючи рідну пісню в Польськім Радіо, міг згадати і за те, що колись істнувала капеля Кошиця, що так надзвичайно репрезентувала українську співочу культуру. Але й цей хор, що його чули українці по ріжних закутинах своєї землі, радував душу. Адже Польське Радіо все не може знайти у своїй програмі місця для української пісні, бо колиж буде співати „Цала Польска".

Американські жиди на фармах.

НЮ ЙОРК, 25. лютого. (Вл. кор.) Гаврило Давідсон, управитель Жидівського Рільничого Товариства, оголошує звіт із діяльности за минулий рік. Це товариство істнує 36 літ. Воно має на ціли поселювати жидів на фармах. В часі оснування товариства в цілій Америці було лише 216 жидівських родин на рільних господарствах. Тепер жиди мають уже свої фарми по всіх стейтах. В 1900 році жиди були власниками 12.000 акрів землі. Тепер вони мають вже півтора міліона акрів. Від покінчення війни поселилося на фармах 1,381 жидівських родин. Давідсон є того погляду, що жиди це штучні господарі, тому вони не беруться до чистого рільного господарства, а до промислового, і тому купують поля недалеко великих міст, щоб мати готовий збут на свої продукти

Епільоґ марсейського атентату.

РИМ, 13. 3. ПАТ. Стефані повідомляє з Сао Павльо (Бразилія): Після довгого слідства бразилійської федеральної держави поліція Сао Павльо ствердила, що атентат на югословянського короля Олександра був приготований у Сао Павльо. Заговірники під проводом Івана Рачіча (засудженого пізніше на смерть) і Марка Пелева покинули Сао Павльо у травні 1933 року

Італійсько-абісинські переговори.

ПАРИЖ, 13. 3. ПАТ. Римські кореспонденти тутешніх часописів подають цікаві вістки, про півофіційні італійсько-абісинські переговори; малаб на це вказувати недавня подорож б. абісинського посла у Римі Афеворка до Джібуті.

ПРИЧИНА ОСЛАБЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙ.

РИМ, 13. 3. ПАТ. Військові круги пояснюють, що припинення операцій на північному фронті не має політичного характеру, лише стратеґічний. Перерву вихісновують для будови шляхів та реорганізацію етапів для підготови нової офензивної акції.

Низька заробітна плата в Совітах.

НЮ ЙОРК, 25. лютого. (Вл. кор.) На зібранні Ротарі Клюб у Ню Йорку промовляв Клеренс Овкс, що подорожував кілька літ по совітській території без нагляду уряду. Він дуже гостро противиться совітським експериментам. Каже, що совітський робітник, на американські відносини, дістає 8 дол. тижнево. Алеж його видатки далеко більші, ніж видатки американського робітника. Коли перемінити ціну совітських продуктів на американську, то за хліб платять у Совітах 25 ц. за бохонець (в Америці 10 ц.), масло по 2 дол. за фунт, цукор 38 ц. за фунт, за пару мужеського взуття 26 дол, жіночого 30 дол. Отже совітський робітник живе так, якби жив американський за два дол. тижнево. Крім того совітська система це не комуністична, каже Овкс, а червоно-фашістівська, отже найстрашніша, яку лише можна собі уявити. На кінці остеріг Овкс слухачів перед зростаючою аґітацією большевиків в Америці, пригадуючи на слова Лінкольна: „Щоб наш уряд з волі народу через нарід і для народу не щез із лиця землі".

Перед збільшенням континґенту в Бельґії.

БРІССЕЛЬ, 13. 3. ПАТ. Міністер національної оборони Девез зголосив поправки до проекту військового закону; м. ін. передбачує континґент рекрутів на цей рік на 67.000 людей.

ПОДЯКА.

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" у Львові за скоре і без звичних трудностів виплачення повної обезпеченевої суми по моюому мужеві бл. п. о. Евгенові Копистянському.

Скоре й акуратне виплачення обезпеченої суми уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" у Львові найширшим кругам української суспільности.

1684 Вікторія Копистянська.

З відчитової салі.

Д-р Яр. Пастернак: „Археольоґічні розкопи у 1935 р.".

Дня 12. ц. м. відбувся у львівському університеті, на засіданні „Львівського Товариства Археольоґічного", відчит д-ра Ярослава Пастернака, директора Музею Н.Т.Ш., п. н.: „Археольоґічні розкопи у 1935. р.". З огляду на велику кількість матеріялу прелеґент поділив його на дві частини і тепер говорив лише про свої розкопи у Крилосі, переводжені там на терені княжого Галича коштом Експ. Митрополита А. Шептицького.

Ревеляцією сезону було розкопання двох старо-мадярських могил у лісі „Діброва" із золотими, срібними, бронзовими та залізними прикрасами. Це перша досі находка того роду у нас по північній стороні Карпат, єдиний покищо слід переходу мадярської орди під кінець IX. ст. з Київщини через Поділля, горішнє Подністровя та Верецький провал до своєї теперішньої вітчини. При обох небіжчиках були звичаєм номадів поховані кінські голови та лежали останки сагайдаків із стрілами.

Інші вісім могил, що їх розкопав прелеґент мин. року у Крилосі, походили з доісторичних часів. В одній з них небіжчик був посипаний червоною охрою, що належить у нас до великих рідкостей та є наддніпрянського походження. Зокрема ця могила важна тим, що вказує на шлях приходу цієї культури здовж Дністра під сам кінець камяної доби.

В іншій могилі, з початку бронзової доби, були спалені кістки чоловіка на трьох купках, а біля них малий горщик культури шнурової кераміки, кремяний ножик та перстень з бронзового дроту.

Третя могила походила з початку залізної доби і була трацького походження. Кістяк був уже зовсім розїджений гумусовими квасами, а крім характеристично чорнених черепків та кремяного ножика найшлася у ній половина жовтого коралика із шкляної пасти з синіми очками, безсумнівно египетського походження, який дістався до нас разом з траками із дунайської кітловини.

Знову в іншій могилі найшлися несподівано дві житні ями (на збіжжя) зі стінами випаленими на цеглу, а в одній із них порозкидані людські кости. В дальших могилах не було нічого цінніщого і вартість їх лиш чисто наукова.

Вкінці згадав прелеґент про срібний скарб із шістьох ковтків київського типу, найдений у культурній верстві мабуть XIV. ст. під Золотим Током.

Відчит був багато ілюстрований знимками прелеґента з розкопів та з віднайдених вже предметів. Речинець дальшої його частини буде оголошений у пресі.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Румунський парлямент продовжив стан облоги на пів року.

Відомий італійський письменник Ґабріеле Д'Анунчіо захорував на інфлюенцу; боїться комплікацій.

Австрійський премієр виїхав сьогодні рано з міністром закорд. справ до Будапешту, щоб обговорити політичні та господарські справи.

Новий грецький уряд створив Демерціс, задержуючи собі теку закорд. справ. Міністром війни є Метаксас, внутр. справ Льоґометіс, мариарки Зоіпульос, рільництва Деказас, справедливости Колівас, сусп. опіки Теотокас. Новоіменований уряд зложить завтра присягу королеві.

Нова загадка УНО.

Лист єпископа Хомишина до сен. о. Р. Лободича і посла д-ра І. Волянського.

У „Новій Зорі“ з 15. ц. м. на першому місці поміщена така „*Заява* Преосвященного Григорія Хомишина, Епископа Станиславівського“:

Сим подаю до прилюдного відома, що дня 1. березня ц.р. я прочитав Впреподобному о. Сенаторови Романови Лободичу на письмі уложену мою заяву слідуючого змісту: „Для ухилення всяких непорозумінь і прикростей, які досі вже тепер виринули і які ще можуть виринути, я раджу так Вам як і п. д-ру Іванови Волянському, щоби так Ви як і п. д-р Іван Волянський вступили як формальні і дійсні члени до Української Парляментарної Репрезентації в Соймі УНДА так, що відтепер будете репрезентантами в Соймі партії УНДА а не організації УНА. Прошу се подати до відома п. посла І. Волянського“.

† *Григорій Хомишин*
Станиславівський Епископ.

Під тією заявою читаємо такий коментар:

Від Редакції „Нової Зорі“: Ся заява найліпше розвязує тяжку ситуацію, в котрій опинилися оба парляментарні представники УНО і з ними вся наша організація. У. Н. Обнова рішилася поставити своїх кандидатів до Сойму й Сенату по довгім ваганню та з деякими застереженнями. Вагання рішаючих людей в організації показалися оправдані. Іменами наших парляментарних представників спробовано послужитися, щоб захитати нашою організацією, а наші представники о.мі не противставилися відразу рішуче тій спробі. З того вийшли прикрости як для них самих так і для всеї групи, а не виключені й дальші наслідки. На думку Редакції, порада Екселенції Преосв. Григорія Хомишина приходить дуже в пору і напевно причиниться до очищення атмосфери внутрі нашої організації. Думаємо, що УПР (Українська Парляментарна Репрезентація) повинна оцінити сей благородний жест Владики, котрим не позбавлено її двох членів і що таксамо оцінять сей жест о. сенатор Лободич і пан посол д-р Волянський, котрих не візвано до зложення мандатів. Становище, котре заняв Екселенція Преосвящ. Григорій, свідчить зовсім виразно й недвозначно, що змінія організації, спертій на католицькім світогляді, не залежало й не залежить на мандатах. Вона може дозволити собі на зречення з парляментарного представництва — і в тім власне її моральна сила.

— Як бачимо, то і лист станиславівського владики і коментар „Нової Зорі“ дуже цікавий. Тільки, здається, що вони взаємно не дуже з собою гармонізують. Що правда, годі відразу знати докладно у чому річ, бо і лист еп. Хомишина і завваги редактора „Н. З.“ є рефлексами внутрішніх перипетій у партії УНО. Всеж, кожний, хто уважно перечитає заяву Преосв. еп. Хомишина, зрозуміє, що вона далеко відбігає від резолюцій та заяв із останніх нарад Управи УНО, які друкувала „Н. Зоря“ (та які ми своєчасно зреферували); там підкреслювано головно здогадні розбіжности поміж парляментарними представниками УНО й УПР та спутувано їх свободу рухів, — тут „для ухилення всяких непорозумінь і прикростей“ маємо пораду вступити до УПР „як формальні і дійсні члени“. Не знаємо тільки, як розуміти зворот: „...так, що відтепер будете репрезентантами в Соймі партії УНДА, а не організації УНА“. Чи це значить, що д-р І. Волянський, донедавна голова УНО, і о. д-р Р. Лободич, чільний член УНО, покидають ряди УНО і переходять до УНДО? Булаб це дуже відрадна подія.

Освіта найкращою обороною.

ПРОМОВА СЕН. ЛОБОДИЧА.

В пятницю сенат радив над буджетом міністерства освіти. Референт сен. Бечкович зголосив резолюцію, щоб уряд усунув усі формальности, які стоять на перешкоді будови шкіл і спиняють акцію будови шкіл. Крім того домагався, щоб управа державних лісів давала дерево на будову шкіл на основі найдогіднішого безпроцентового кредиту. В дискусії промовляло кільканадцять сенаторів. Сен. Серошевський виступив в обороні реформи шкільництва. **Найкращою обороною крім мілітарної сили є освіта та любов до власної культури.** Виступив теж в обороні мистецтва.

Сен. о. Лободич ствердив, що кріза народнього шкільництва загрожує передовсім українським селам. Богато болячок можна було усунути без спеціяльних грошевих видатків. **Висловив надію, що міністер освіти візьме під увагу слушні вимоги українського шкільництва** і таким чином витвориться атмосфера довіря до праці уряду.

В суботу в год. 5.45 пополудні міністер освіти Свентославський виголосить промову до радіо для студентів.

В 70-ліття о. кан. Д. Лопатинського.

ПОКЛИК

Щоб усім прихильникам громадянської і душпастирської праці Шановного Ювилята, Впр. о. крилошанина Дамяна Лопатинського, дати нагоду висказати Йому признання не лиш фразами, підписаний пропонує оголосити збірку на уфундування одного вітража в Успенській церкві у Львові і залучує від себе на ту ціль квоту 20 (двадцять) золотих.

Датки прошу надсилати на адресу: Адміністрація „Діла“, Львів, Ринок 10/II., під гаслом: „Вітраж для Успенської церкви“.

У Львові, 13. III. 1936.

о. Омелян Горчинський.

•

На поклик о. Горчинського перший відгукнувся дир. Олександер Костик, що зложив у нас на ту ціль 10 зол.

Видавництво шкільних книжок вертається до Львова.

Аґ. Всхуд довідується, що міністер освіти Свентославський підчас побуту у Львові заявив авторитативно, що видано розпорядок у справі повороту центральної адміністрації видавництва шкільних книжок до Львова.

Центральна адміністрація видавництва шкільних книжок має почати урядування у Львові 1. квітня 1936. р. Технічні переносини видавництва шкільних книжок, головнож матеріялу й інвентаря, потревають кілька тижнів. Здогадуються, що дотеперішній керманич видавництва шкільних книжок бувш. віцеміністер Перацький уступить зі свого становища, а кандидата на це становище устійнять пізніше.

„Положення вимагає незвичайної чуйности“.

ВАШИНҐТОН, 13. 3. ПАТ. Міністерство закорд. справ заборонило давати — без виїмково важних мотивів — відпустки службовикам дипльоматичних та консулярних станиць Злучених Держав в Европі, при тому зазначує, що такі розпорядки появляються лише тоді, коли положення вимагає спеціяльної чуйности.

600,000.000 ДОЛЯРІВ НА АМЕРИКАНСЬКУ АРМІЮ.

ВАШИНҐТОН, 13. 3. ПАТ. Сенатська комісія ухвалила кредит у висоті 600 міліонів долярів на потреби міністерства війни, а саме на утримання 165-тисячної армії; первісно задумували мати лише 150.000 вояків.

Арештували диктатора Юґославії.

Слідство у справі атентату на премієра Юґославії Стоядіновича виявило, що міністер війни і колишній диктатор Юґославії ген. Живкович вмішаний до змови. На приказ ради міністрів влада інтернувала ген. Живковича в місцевости Пірот, якої диктаторові не вільно покидати. Здогадуються, що опозиція під проводом Єфтича хотіла оголосити Живковича диктатором.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ У ЗЛ. ДЕРЖАВАХ
Дванацять міст під водою.

НЮ ЙОРК, 13. 3. ПАТ. Несподівана відлига спричинила повінь у 8 північно-східних стейтах, м. ін. у нюйоркському. Такої повені люди не тямлять від 1920 року. Сотки родин остало без даху. Два поїзди вискочили зі шин. Повінь спричинила величезні матеріяльні шкоди. У стейті Нова Анґлія багато місцевостей під водою, затоплені теж залізничі шляхи, мости, доми.

НЮ ЙОРК, 13. 3. ПАТ. Згідно з останніми вістками жертв у людях більше, ніж спочатку думали. Досі ствердили смерть 9 осіб. Дванацять міст є під водою, багато гребель і мости вода зірвала. Моторові човни врятували 38 подорожніх поїзду, що пять годин був окружений розбурханими водами.

НОВИНКИ.

— **Найкращі лиси, пелеринки** виконує і поручає **Ю. Глушевський, пл. Капітульна 3. Тел. 254-46.** Приймає футра на переховання літом.

— **Посмертна вистава малярських творів Олекси Новаківського** в Музеї Н. Т. Ш. вул. Чарнецького 24/І. продовжена до 1. квітня.

— **Міністер освіти Свентославський** підчас свого побуту у Львові відвідав теж філію української гімназії та Наук. Т-во ім. Шевченка. У Наук. Т-ві ім. Шевченка, куди міністер зайшов пополудне в год. пів до 5-ої, застав пять членів президії. У товаристві куратора ЛШО та свого адютанта оглянув міністер бібліотеку, музей і зайшов теж на виставу образів О. Новаківського. В розмові міністер інформувався про потреби нашої наукової установи.

— **Нове число журналу „Назустріч“.** З нинішнім числом „Діла“ розсилаємо всім нашим передплатникам безплатно нове (6) число журналу „Назустріч“ з таким змістом: Володимир Ласовський: Шевченкові погруддя. — Ярослав Рудницький: Про одне слово в поемі „Неофіти“. — Леся Українка: Легенда. — Денис Лукіянович: Шевченко — поет учорашньої й завтрішньої України. — Вячеслав Євзерський: Шевченко й діти. — Марія Деркач: Нездійснена мрія. — М. Рудницький: Кохання та ненависть Гайного. — Стефан Цвайґ: Великий гуманіст. — Софія Русова — з приводу 80-ліття. — Абісинська драма. — Рятунок для безробітного інтелігента. — Українська хроніка. — Літературний Бім-Бам. — Розподіл премій. Летіло 40 сорок. — У числі кільканадцять знимок.

— **Марія Сокіл і Антін Рудницький в радіо.** У вівторок 17. ц. м. відбудеться черговий виступ Марії Сокіл і Антона Рудницького в польському радіо. Концерт, який передаватимуть усі польські радіостації, триватиме від год. 18.00 (6-та пополудні) до 18.30. В програмі: музика сербська і словінсько-хорватська (пісні і фортепіянові твори). 23. ц. м. Антін Рудницький диригуватиме у Варшаві симфонічним концертом, який передаватимуть на всі польські стації. Програму подамо пізніше.

— **Український Науковий Інститут у Варшаві** уладжує в неділю 15. ц. м. святочну академію для вшанування памяти Т. Шевченка в залі варшавського університету. Початок у год. 12½ впол.

— **Загальні збори членів Т-ва охорони льокаторів** і субльокаторів на львівське воєвідство відбудуться в суботу, 21. ц. м. в салі дрібних купців у Львові, вул. Руська ч. 18. Початок год. 18.

— **Новий український часопис у Луцьку.** Від 15. ц. м. має виходити в Луцьку український політичний часопис п. н. „Нова Доба“ під редакцією п. В. Островського.

— **Фабрикація емеритів.** Громада м. Львова є перетяжена емеритами. В 1927/8 р. призначено в міському буджеті 384.000 зол. на емеритури. В цьому році, отже вісім літ пізніше ця позиція зросла до 1.480.000 зол. Управа м. Львова задивилась на державну центральну господарку і своєю персональною політикою фабрикує пильно міських емеритів.

— **Заведення для умовонедужих у Кульпаркові під Львовом** є від кількох літ переповнене. На 1.100 місць перебувало в ньому 2.100, отже вдвоє стільки недужих. Тимчасом на Поморі є раціонально розбудовані заведення, яким загрожує ліквідація з браку пацієнтів. В останньому часі вивезено туди з Кульпаркова 300 хорих, мужчин і жінок, і то спеціяльним потягом, зложеним із 14 вагонів під опікою лікарів і доглядачок.

— **До відома Дирекції залізниць у Львові.** Пишуть нам: Дня 24 лютого ц. р. виїхав по-

їздом зі Самбора до Кульчиць, першої стації за Самбором, студент Остап Кривенко, який терпить на епілепсію. В дорозі Кривенко дістав напад недуги і з цієї причини не вис'ів з поїзду в Кульчицях. Кондуктор п. Роман Желязни спровадив хорого і майже непритомного студента до уряду руху на стації Дубляни, щоб списати з ним протокол. Коли хорий ще не отямився і не вияснив, чому їхав далі без білету, розлючений кондуктор побив його до крови так, що лікар признав побитого студента нездібним до праці понад 20 день. За таке побиття карний закон передбачує кару вязниці до 5 літ. Тому в імені пошкодованого вніс адв. д-р Ю. Рабій повідомлення до прокуратури при окружнім суді в Самборі. Питаємо: Чи це може бути культурна поведінка службовика П.К.П. з подорожніми? І чи такі службовики можуть дальше сповняти свої обовязки?

— **На 184 роки вязниці.** Перед коломийським судом відбувся великий процес 20 молодих людей під закидом комуністичної діяльности. Присуд запав дуже строгий, бо на його основі одержали (після застосування амнестії): Гарматюк і Томюк по 12 літ вязниці, Бабяк, Томюк і Файгер по 11, Естера Штайнберг 10, Гордійчук 8, Феньчук і Щепаник по 6, Марчук 5 літ і 4 міс., Борук, Божак, Козак і Олена Сенюк по 5, Мицюк і Сливка по 4 і пів, Томюк 4, Козловський і Миронюк по 3 роки 8 міс. і Чобан 2 і пів року вязниці. Всі засуджені втратили громадянські права на 10 літ. Разом дістали засуджені 184 роки вязниці. Є це найвищий вимір кари, який видав досі коломийський суд.

— **Львівська хроніка.** На личаківському двірці напилася денатурату 16-літня Софія Целінська, покинувши мешкання після суперечки зі сестрою. — Служницю Людвику Шкрабаляк, що вибрала з каси на щадничу книжочку 1.195 зол., обікрала якась жінка, що обіцюючи виробити в директора „премію", вложила їй до коперти папір замісць грошей. В крадежі помагав їй якийсь мужчина. — До торговлі залізом Карла Пашенди при вул. Пілсудського добулися в ночі крізь канал злодії і вкрали сталеві знаряди вартости 1000 зол. Коли на Погулянці вилазили з каналу, сполошили їх прохожі, наслідком чого злодії кинули добичу і втікли.

— **Краєва хроніка.** З мешкання Леї Авербах у Золочеві вкрали вломники 1.600 долярів, 24 золоті монети і біжутерію. — Окружний суд у Перемишлі засудив на дім поправи 16-літнього Івана Прокурата з Дитятич пов. Яворів, що посварившись зі своїм ровесником Стефаном Дураком за голуби, так побив його колом по голові, що він помер у львівському шпиталі.

— **Бомби вибухають.** Як повідомляють із Велюня, в селі Топорів у мешканні Петра Маслянного вибухла петарда, яку знайшов 7-літній хлопчина. Раненого відставили до шпиталю, де ампутували йому руку. В Познані вибухла петарда в мешканні 22-літнього студента Стан. Жихецького і тяжко його покалічила. Він каже, що петарду дістав від якогось прохожого на вулиці.

— **Кожна десята дитина неправесна.** На основі чехословацької статистики на 1000 новонароджених дітей у Чехословаччині припадає пересічно сто дітей неправесних. Найменше неправесних дітей є у жидів, де серед тисячки новонароджених дітей буває пересічно 14 нешлюбних. У словаків є їх 80, мадярів 92, українців 100, моравян 106, чехів 115, німців 220, поляків 240.

— **Большевицька господарка.** Комуністична „Правда" повідомляє про велику аферу в московському будівельному промислі. Спілка большевиків при помочі працівників московських будівельних організацій крала від довшого часу цілі вагони алябастру, цементу, оліїв, цвяхів, заліза і т. п. До судової відповідальности потягнено 80 осіб, з яких 25 арештовано.

— **Російський жид зробив міліони після війни.** Нюйорська поліція відкрила банковий сховок Зеліка Йозифовича із 338.000 долярами в золоті. Тому, що приватним особам заборонено в Америці передержувати золоті гроші, Йозифовича придержали у вязниці. Із допитів на поліції виявилося, що Йозифович утік з Росії перед революцією, був у Швайцарії, опісля приїхав до Америки. Навчився спекулювати на совітських банкнотах, закуповував їх за безцін і виміняв за золото в тих фірмах, що мали виплати в Росії. Кажуть, що крім золота має Йозифович ще 2 міліони готівки. Тому що Зелік жив у приязних відносинах із совітськими урядовцями, здогадуються, що золото було призначене для совітського уряду.

— **Клопоти абісинського вожда.** Рас Сеюм, що програв недавно бій з італійцями в Тембієн, має неменший клопіт зі своєю жінкою. Один з адютантів негуса, приділений до штабу раса Сеюма, користаючи з переполоху після боєвої невдачі, втік з молодою жінкою свого вожда. Рас Сеюм вислав за ними погоню, що мала приказ привести назад обох, живих або мертвих. Одначе звідтік перекупив вояків і вони прилучилися до втікачів. Тоді рас Сеюм вислав до цісаря телеграму з проханням, щоби наказав зловити конче жінку та її звідника, інакше він уступить зі свого становища.

— **Вискочив із 60-го поверху.** Страйк віндарів у Ню Йорку причинився до смерти міліонера Гусерле, що мешкав на 60-му поверсі хмародера. З початком страйку працівники його бюра не приходили до праці, бо щоби вилізти сходами на 60-ий поверх, вимагало багато труду й часу. Тимчасом наслідком непоодгодженої кореспонденції міліонер потерпів кількасот тисяч долярів страти. Аж вкінці явилася в бюрі секретарка і розмова з нею так зденервувала Гусерля, що у приступі божевілля він застрілив її та секретаря, а потому вискочив на вулицю і згинув. Падучи з великої висоти, він упав на прохожу дівчину з такою силою, що вона теж згинула.

— **Парохія з міліоном миль простору.** До парохії св. Николая в Палісейдс Парк під Ню Йорком приїхав із Канади монах-священик, о. Прайм Жірард. Він має парохію в Заливі Понд, положену 500 миль на північ від підбігунового колеса. Обслугує ескімосів на просторі 1,000.000 квадратових миль. Працює там вже 21 літ, але через безупинну подорож по білому снігу набавився недуги очей і тому вернувся в цивілізацію, щоб подужати. Він приготовляється виїхати знову до своєї парохії, тим разом ще з іншим священиком і бере із собою деякі прилади, щоб дальше розбудовувати громаду. Там живе 1.100 ескімосів, із котрих 108 далися охрестити. Місійна праця поступає дуже повільно, бо ескімоси думають повільно і треба з ними обережно поступати, коли хто хоче осягнути успіх. Місіонар каже, що туди доходить почта лише раз у рік.

— **Край довголітних.** Югославянський уряд видав офіційну статистику за минулий рік, з якої виходить, що Югославія має коло 15 міліонів мешканців. Дальше довідуємося, що в Югославії живе поверх 4.000 осіб, що переступили сто літ життя, та 65 людей, що живуть вже понад 105 літ. У Югославії родиться більше мужчин, ніж жінок, але що багато мужчин згинуло на війні, покищо переважають чисельно жінки.

— **Рівні вістки.** Англійський король Едвард хоче оженитися, як зачувати, з 26-літньою донькою грецького короля, Евгенією. — На грецькому кораблі „Хіос Спірідонон", що виїхав з Марселю, вибухла пожежа й знищила його. Залога врятувалася.

З кіна.

КІНО „КАСІНО": *„ЦЯ АБО НІЯКА"*.

Німецька оперетка із сценарієм таким пустим, що не варт навіть дивитись на екран. Артистка, в якій закохується князь якогось ідилічного малого царства — співає і це головна атракція цілого царства та інтриги. Коли в цьому царстві та інтризі щось псується, Джіта Альпар вилізає на стіл або вежу і починає виводити. Із двох її звеличників-суперників, один має бути комічний своїм безпорадним старечим кокетством, другий зворушливий своєю молодістю і гумором. Від біди можна кілька разів сміятись при сценах, які знаємо вже з фільм давно бачених.

—o—

Дивогляди.

ГАРНИЙ ВІК.

Директор американського музею природничих наук д-р Ґеорґ Ґейльонд знайшов підчас розкопів у Патаґонії закаменілі кістяки досі невідомих звірів. На підставі його приблизного підрахунку ці кістяки походять з доби більш-менше... 30 міліонів літ тому. Ці живини померли від якихось убивчих ґазів, бо всі мають відкриті роти так, якби хотіли втягнути у себе повітря.

24 ДЕТЕКТИВІВ ДЛЯ ОДНОЇ ДИТИНИ.

Іде з Америки нова пошесть. Багаті батьки лякаються, що ґанґстери можуть украсти їм діти, щоб домагатись викупу. Цими днями до Гайдерабаду виїхало 12 англійських і 12 французьких детективів, щоб охороняти внука володаря. Мати цього князя вибирається на Рів'єру і хоч хоче там перебути інкоґніто, лякається за життя свого синка. Синок її, що має дістати спадщину свого діда, буде розпоряджати 30 міліонами фунт. шт.

КОНТРОЛЯ УВАГИ.

В одному американському університеті вжили новий апарат, що стверджує, як сильно читач занятий лектурою книжки. Апарат висилає проміння і спричиняє шум, що перешкоджає під час лектури. Хто дуже занятий книжкою, перериває лектуру щойно при дуже високім ступні, зазначенім на апараті.

✝ Посмертні згадки.

† о. ДМИТРО ГОРДИНСЬКИЙ.

Дня 29. лютого 1936 р. помер о. Дмитро Гординський Антонович — постать дуже замітна, наче з легенди тої селянської шляхти, з якої походив. У часах давнього галицького князівства, за Данила й Льва, жили вже ті вільні селяни, чи може сільські бояри, а коли в XVI. ст. соймова комісія хотіла їм накинути панщину, вони — за малими виїмками — не піддались їй, а то ще й побили її. Оце й є та шляхотська легенда. Рід Гординських переходить у традицію — не тільки тому, що його гніздо, Гординю коло Самбора, оспівав у своїх повістях Андрій Чайковський. Антоновичі, Фельковичі, Александровичі, Юхновичі — всі гербу Сас.

Уродився у простій шляхотській хаті, 11-літнім хлопчиком утратив батька, народню школу й гімназію кінчив у Самборі. Після скінчення гімназії опинився у Відні, як вояк 41-го полку. Рівночасно записався й на богословський та фільософічний виділ у віденському університеті. У 1878 р. пішов на війну до Боснії. Виклади у Відні знаменитого славіста Міклосіча та ректора Юліяна Пелеша, залишили любов на ціле життя непереможний нахил до книжки. Далі прийшов Львів з Омеляном Огоновським і Перемишль. 1881 р. висвятився і став сотрудником у Склі, яворівського повіту, при о. Ігнатію Кучинськім, колишньому капеляні еп. Івана Снігурського, людини строгого й чистого характеру. У Склі став о. Дмитро парохом у 1885. р. Почалась взірцева господарка, що дозволила утримати у школах 5 дітей. Помічницею була йому невтомна дружина, Олена з Голодинських із Молошкович. Дім Голодинських належав до відомих в околиці: бували там священики, молодь, польські дідичі. На переломі 90-их рр. XIX. ст. стояв він на пограниччі між польськими й українськими впливами. Олена й Дмитро Гординські були вже свідомими українцями — в їх домі розмовляли тільки по українськи. Убоге, деколи аж до крайнього голоду, село Скло навчилось від свого пароха кращої господарки, повстала читальня, склався хор.

о. Дмитро перенісся до рідних Кульчиць, де прожив 37 літ аж до кінця життя. За той час село змінилось, що й ніхто не пізнав би його. Замість 18 коршом стянули в селі: 2 нові церкви, читальня „Просвіти", кооператива, кружок „Сокола", Захоронка й ін., повстала й 7-клясова школа. Усе те передусім повстало заходами й діяльною участю о. Дмитра Гординського й частинно його коштом. Традиція веліла пароховi любити землю, отворити свій дім для місцевого середнього й вищого студентства, що годинами пересиджувало у свого пароха, заслухане в його оповідання про українську шляхту, про її минуле. У свого пароха стрічались інтеліґенти із селянами і всі розходились під могутню мельодію української традиції.

—ий.

Дописи.

СТРИЯ.

Невідрадні відносини на передмісті Лани. В стрийськім пресовім органі „Думка" появився допис з повним підписом міщанина з Ланів, де він пише, що на передмісті Лани в братськім церковнім домі відбувалися цілі нясниці забави часто навіть з алькоголем, а в сиропустну суботу перейшли всякі межі, хоч у тім самім домі за стіною мешкають СС. Служебниці, які ведуть захоронку. Заінтриговані тим дописом, зацікавилися ми тою справою і найшли, що відносини на тім передмісті вимагають дійсно санації. Громадянство там поділилось і є розбите, інтригує проти себе і взаємно поборюється, словом: нема добрих горосковів на конструктивну працю, бо нема проводу, що вмів би розбурхані пристрасти успокоїти і всіх до творчої праці запрягти. Може новий стрийський парох, знаний суспільний діяч, своєю повагою і тактом причиниться до вилагодження відносин між громадянами на Ланах? А покищо там сумно...

РОГАТИН.

Як працює зорганізоване жіноцтво Рогатинщини в господарській ділянці. Рухлива філія „Союзу Українок" у Рогатині зі своїми 36 сільськими кружками повела плянову господарську працю в повіті, що дало дуже великі успіхи. Пляни праці устійнено при співучасті агронома філії „Сільського Господаря". Відбуто два довші курси

в Рогатині для підготовлення інструкторок для сіл. Відтак відбуто дво- і тритижневі районові курси в таких селах: Колоколин, Потік, Чесники, Підгороде, Дібринів, Залипе, Григорів, Помонята, Воскресінці, Черче, Легова, Пуків, Васючин і Коростовичі. В програму курсів входили господарські справи (збут с.-г. продуктів), трикотарство, куховарство й ін. Курси по селах вели: пп. Дорка Шеремета, Оксана Кудрик, Оля Машталір, Геня Біленька, Марія Кечок, Славка Булка, Катря Паньків, Варвара Білоус, Марійка Панчишин і Оля Клишів. Скінчило курси 365 учасниць. На закінчення зимового сезону відбулася в дні 8. березня повітова господарсько-кооперативна нарада в Рогатині, на яку зїхалося з 32 сіл коло 400 жінок. До участи в нараді запрошено відпоручників ОСК і Філії „С. Г.". Над виголошеними рефератами інж. агронома А. Орла, інсп. РСУК М. Мельничука і дир. Хопти розвинулася дуже оживлена дискусія, в якій забирали голос представниці сільських кружків: Паня Стек (Черче), Дорка Пазій (Пуків), Анна Кузик (Загіре), Марія Довга (Коростовичі), п. Косовичева (Помонята) й ін. Відповідали референти та голова Філії п. Марія Хоптякова. Ухвалено відповідні резолюції. Жіноцтво Рогатинщини направду може бути горде, що веде перед у праці вже не тільки організаційній, але й у господарській.

Спорт.

ПРОГРАНА ОЛІМПІЙСЬКОГО ПЕРЕМОЖЦЯ

Англія — Злучені Держави 6:7.

В Льондоні відбулися гаківкові змагання, які закінчилися програною англійської дружини, що здобула мистецтво на IV. Олімпійських Зимових Ігрищах у Гарміш-Партенкірхен.

Нові книжки й журнали.

КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО. Ілюстрований місячник. Львів, 1. березня 1936. Р. XI. Ч. 3.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

Добромиль:

14. III. Отаман Пісня.

15. III. Гори говорять.

Театр викінчує уривок з життя УГА „Інваліди". — Від 16. III. гратиме театр у Перемишлі.

Великий Міський Театр.

Субота, 14. III. год. 8. веч. Аб. 12. „Баль у Савою" виступ І. Кульчицької та Каз. Дембовського.

Неділя, 15. III. год. 3.30 попол. Аб. 8. Ціни найнижчі. Виступ І. Сольської „Вільгельм Віндермір"; год. 8. веч. „Баль у Савою" виступ І. Кульчицької та Каз. Дембовського.

Понеділок, 16. III. год. 8. веч. Аб. 12. „Баль у Савою" виступ І. Кульчицької та Каз. Дембовського.

Театр Рівнородностей.

Субота, 14. III. год. 8. веч. Аб. 11. „Трафіка пані генералової".

Неділя, 15. III. год. 8. веч. Аб. 11. „Трафіка пані генералової".

Кіна.

АПОЛЬО: „Циганський барон" (на основі оперетки Ів. Штравса).

АТЛЯНТИК: „Капітан Блед" (Олівія Гевіленд і Ероль Флин).

ВАНДА: „Петрусь", „Імітація життя".

ГРАЖИНА: „Дівча з Будапешту" з Мартою Еґерт.

КАСИНО: „Ця або ніяка" (Джіта Альпар).

КОЛІСЕЙ: „Ліцитуємо світ", „Каравга".

КОПЕРНИК: „Пені", гротеска „Водні вбиточники".

МАРУСЕНЬКА: „Шір-Гашірім" і додаток „Співаймо всі разом".

МІРАЖ: „Пошлюбна ніч" з Анною Стен.

МУЗА: „Його Ексцеленція шофер".

ПАН: „Анна Кареніна" з Гретою Ґарбо.

ПАКС: „Я збігаєць" (Павло Муні).

ПАЛЯС: „Давид Коперфільд" на осн. Чарлза Дікенса.

РАЙ: „Недокінчена симфонія" з Мартою Еґерт.

СВІТ: „Недокінчена симфонія" з Мартою Еґерт.

СТИЛЬВЕ: „Метрополітен" і ревія.

ТОН: „Бенгалі".

УТІХА: „Під гарячим небом Аргентини" та ревія.

ХИМЕРА: „Золотоволосий шибеник" (Шерлі Темпль).

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Марійська 5.)

Італія.

Закордонне радіо.

Субота, 14. березня 1936.

Віденъ (506,8) 12.00, 13.15 Концерт, 19.45 „Зачарований замок" ком. опера Міллєкера, 22.10 Форт. ресіталь, **Брно** (325,4) 17.40 Твори німецьких композиторів із Чехії, 20.40 Серенади, вок. квартет, **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття (у муз. частині шкільний хор), **Прага** (470,2) 18.10 Оп. арії, 22.30 Танкова музика, **Париж** (1635) 16.00 Програма для дітей, 21.30 „Бергер" оп. Манярда (III. дія), „Пе" оп. Гопарца (фрагм.), **Білгород** (437,3) 15.15 Популярні пісні, 17.00 Сп. ресіталь, 20.30 Нар. вечір, **Берлін** (356,7) 14.15 Розр. концерт, 15.30 Музика для молоді, 20.10 „Гаспароне" оп. Міллєкера, **Кенігсвустергавзен** (1571) 8.10, 14.10 музика, 15.10 Дівчата співають, 18.00 Нар. пісні й танки, 19.00 Концерт дутої орхестри, **Ляйпціг** (382,2) 18.15 Нар. пісні, 20.10 „Ді гросе Зіндерін" оп. Кінеке, **Мінхен** (405,4) 12.00, 19.15 Популярна музика, 18.40 Пісні, Незер сопран, 19.00 Камер. музика, **Москва** (748) 18.00 „Бокачіо" оп. Супе, 18.30 Симф. концерт **Ленінград** (1224) 20.00 „Голляндець-скиталець" оп. Ваґнера, фрагм., **Будапешт** (549,5) 12.40 Спів, 13.30 Сальон. музика, 17.40 Хор, 19.25 Циг. музика, 20.40 Фрагменти з оперетох, **Мілано** (368,6) 11.30 13.10, 17.15 Музика, 20.35 „Ля Донна Сіленціоза" оп. Р. Штравса, **Рим** (420,8) 17.15 Квартет цитристів, 20.35 Орх. концерт.

Неділя, 15. березня 1936.

Віденъ (506,8) 11.45 Орх. концерт, 13.00 Популярна музика, 17.45 Нар. музика, 22.20 Форт. музика, 23.15 Віденська муз., **Кошиці** (259,1) 10.25 Словацькі нар. пісні, 18.00 Для Закарпаття, 23.10 Пісні амер. словаків, **Прага** (470,2) 9.05 Давня англійська музика, 9.55 Сальон. квартет, 11.30 Камер. музика, 19.00 „Евген Онєгін" оп. Чайковського, 22.35 Сальон. музика, **Париж** (1648) 12.00 Легка музика, 14.00 Концерт камер. музики, 20.30 Нар. пісні, співає Льоліта Баріос, 21.45 „Романс" комедія Флєра й Кровасета, **Білгород** (437,3) 18.30 Пісні, 22.20 Легка музика, **Берлін** (356,7) 10.30 Солісти, 13.00 Військ. орхестра, 14.15 Розр. концерт, 18.00 Два фортепіяни, 20.00 Орх. концерт, спів Манованда, **Кенігсвустергавзен** (1571) 15.15 Нар. музика, 17.00 Мельодії і ритми, **Кельн** (455,9) 10.00 Концерт, 18.35 Форт. ресіталь, **Ляйпціг** (382,2) 11.20 Смичковий концерт, 14.40 Скандинавські пісні, **Мінхен** (405,4) 10.30 Нар. музика, 14.45 Пісні й дуети, 15.00 Орх. концерт, **Москва** (1107) 18.45 Українські пісні, **Москва** ВЦСПС (748) 16.30 „Троянда Стамбулу" оп. Фаля (фрагм.), **Будапешт** (549,1) 12.30 Концерт оп. орхестри, 17.45, 23.15 Легка й циг. музика, **Мілано** (368,6) 13.10 Весела авд., 22.15 Танк. музика, **Рим** (420,8) 17.00 „Цар Едип" Стравінського, „Мізерере" Цантія, 21.15 Концерт військ. орхестри.

Львівське радіо.

Субота, 14. березня 1936.

6.30 Раннішня авдиція, 6.50, 7,30 Музика з гр. пл., 7.20 Ранніший денник. 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Огляд періодики, 12.25 Музика 13.25 Домашне господарство, 13.30 Концерт бажань із гр. пл., 14.30 Ант. Вівальді: Скрипковий концерт г-моль, 15.00 „Під Мосажем" вим. із пов. Ст. Гембека, 15.15 Польська морська торговля. 15.20 Біржа, 15.30 Мистецький джез, 16.00 Лекція фр. мови, 16.15 Перші пролісни — веселе авд. для дітей, 16.45 Вся Польща співає, 17.00 Перші польські мандрівники в Абісинії, 17.45 Новини з гр. пл., 17.45 Авдиція поштівська, 17.50 Говорим про провінцію, 18.00 Концерт орх., 18.40 Сільва рерум, 18.45 Бр. Губерман із гр. пл., 18.55 Катастрофи у світі зір, 19.20 Реклам. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вісти, 19.50 Актуальна гутірка, 20.00 Зі спогадів кіномана, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Із сучасної Польщі, 21.00 Гей гори, наші гори, 21.30 „Згода мусить бути" авд., 22.00 Концерт симф. орх. (Бендер бас), 23.05 Сальонова й танц. музика.

Неділя, 15. березня 1936.

9.00 Раннішня авдиція, 10.05 Богослуження, опісля „З флєтом навздогін" гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Нові духові напрямки у французькому театрі, 12.15 Музичний поранок; у перерві ок. 13.00 год. Театр Уяви „У голубнику" фрагм. із комедії Іґн. Нікоровича, 14.00 День із життя Льва Толстого (фрагм. із книжки Ст. Цвайга), 14.20 Легка музика з гр. пл., 15.00 Огляд ринків рільних продуктів, 15.15 Гутірка про конституцію, 15.25 Концерт орхестри гармоністів із гр. пл., 15.45 Пін, весна та хлібороби, 16.00 Домиголовки для дітей, 16.15 Музична мозаїка (спів, музика), 16.55 Актуальна господарська гутірка. 17.05 Тисяча тактів музики, концерт, 17.40 Шлеська авдиція, 18.00 Камеральний концерт, 18.30 „Цар Едип" трагі. Софокля у радіофонізації 19.10 Спортові вісти, 19.15 Реклям. концерт, 19.30 Пісні з гр. пл., 19.45 Літературні новини, 20.00 Концерт солістів (спів Міхаловський Од., скр., форт.), 20.45 Вимки з творів И. Пілсудського, 20.50 Вечірній денник, 21.00 На веселій львівській хвилі, 21.30 У муринському гето Ріо де Жанейро, 21.45 Вислід конкурсу: „Олімпіяда теноpів", 22.05 Концерт із нагоди держ. мадярського свята, 22.35. Сальонова музика.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

БІРЖА.

Гроші.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.25—5.27.

Нім. марка 1·40—1·45, фр. франки 34.85 35·10, шв. франки 172.75—173·50, фунти стерлінги 26·15—26·30, австр. шілінги 98.50—100.00, чеські кор. 19.00—20.00, рум. леї 28.00—30.00, італ. ліри 32.00—34.50.

Золото: Долари 9.03—9.07, Рублі 47.50—48·50, Фр. франки 34.50—35·00, Корони 36·40—37·00. Дукати 83.00—83.70; 1 грам золота 5.93.

Заставні листи: 4½% дол. Т. К. З. 38—40, 5% дол. Б. Г. 49—51, 4% Зм. Б. Г. 41—43, 4½% Зм. Б. Г. 44—46, 4½% Ком. 48—50, 4% ком. 44—46, 4% Б. Г. К. 61—63, 4½% Б. Г. К. 61—63.

Доларівка 53.00—54.00.

Збіже.

Ціни льоко Львів	від до
Мука пш. гат. I. витяг.	32.50—33.00
Мука пш. гат. I А	31.50 32.00
Мука пш. гат. I Б	30.50—31.00
Мука пш. гат. I Ц	28.50—29.50
Мука пш. гат. I Д	27.00—27.50
Мука пш. гат. II А	26.50—27.00
Мука пш. гат. II Б	26.00—26.50
Мука пш. гат. II Ц	25.75—26.25
Мука пш. гат. II Д	24.50—25.00
Мука пш. гат. II Е	23.50—24.00
Мука пш. гат. II Ф	22.00—22.50
Мука пш. гат. II Г	19.50—20.00
Мука пш. гат. III А	15.00—15.50
Мука пш. гат. III. Б	14.00—14.50
Мука пш. паст.	12.00—12.[illegible]0
Мука пш. разова до 0—25 прц.	22.00—22.50
Мука жит. вит. 0—30 прц.	22.00—22.50
Мука жит. гат. I 0—50 прц.	21.25—21.50
Мука жит. гат. I 0—65 прц.	19.00—19.25
Мука жит. гат. II 50—65 прц.	13.75—14.00
Мука жит. раз. до 0—95 прц.	15.00—15.50
Мука житня посл. понад 65%	10.50—11.00
Ячмінь одн.	13.75—14.00
Ячмінь на пиво	13.25—13.50
Ячмінь паст.	12.25—12.50

Інші курси без змін.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 13-го березня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльокового без опакування . . 2·70 зол.

1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням 2.74·50 „

1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по . . . 2·75 „

1 л. молока від 11. I. 1936 0·15 „

1 к. яєць 2.80 „

Тенденція на масло і на молоко слаба, на яйця знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 13. III. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці льоко подвір'я птахоубійні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курки мол. товсті без остріг 1. кл. 1.00 зол.

Курки товсті з острогами 1. кл. 0.90 „

Індики товсті 1. кл. 1.10 „

Індички товсті 1. кл. 1.20 „

Пантарки товсті 1. кл. 1.25 „

Качки товщені 1. кл. 1.15 „

Приймає кури, качки, індики й пантарки в необмеженій кількости.

Птицю негодовану приймає по дешевшій ціні.

Приймає нових доставців.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Товариства „Українська Бесіда" у Львові вул. Рутовського ч. 22/I відбудуться у вівторок дня 31. березня 1936 в годині 18 (6) вечором зі звичайним денним порядком.

Якщо в означенім часі не явилось би достаточне число членів передбачених статутом, тоді Збори відбудуться годину пізніше без огляду на скількість членів (§ 24 ст.) з важністю рішень.

Від Виділу Товариства „Українська Бесіда" у Львові.

1683

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.